

Рівень залученості дітей та підлітків до різних форм рухової активності в Україні та країнах членах Active Healthy Kids Global Alliance

Андрій Мандюк

Львівський державний університет фізичної культури,
Львів, Україна

Мета: порівняти оцінки окремих індикаторів рухової активності в Україні та інших країнах згідно стандартів Active Healthy Kids Global Alliance (АНКГА).

Матеріал і методи: аналіз та узагальнення відомостей наукової літератури; методи теоретичного рівня дослідження (аналіз і синтез); соціологічне опитування, оцінка даних згідно методики Active Healthy Kids Global Alliance. Дослідження проводилось у групах учнів віком 12–14 (n=1893, з них – 899 хлопці та 994 дівчата) та 15–17 років (n=925, з них – 449 хлопці та 476 дівчата). Проаналізовано оцінки індикаторів рухової активності дітей різного віку, представлені в базі даних АНКГА та спеціальних звітах з різних країн.

Результати: результати опитування учнів загальноосвітніх шкіл України, аналіз звітів щодо рухової активності дітей у країнах – членах АНКГА, дозволили порівняти оцінки таких індикаторів рухової активності, як: організована спортивна діяльність та рухова активність (organized sport and physical activity), неорганізована ігрова діяльність (active play) та активне переміщення (active transportation).

Висновки: згідно стандартів АНКГА організовану спортивну діяльність та рухову активність українських дітей оцінено на "D", неорганізовану ігрову діяльність – на "C" та активне переміщення – на "B".

Ключові слова: діти, учні, рухова активність, АНКГА, активне переміщення, спорт, ігрова діяльність.

Вступ

Позитивний вплив рухової активності на стан здоров'я людини є загально визнаним фактом. Недостатній рівень рухової активності може спричиняти розвиток низки захворювань та негативно вплинути на загальний функціональний стан організму [16].

Значення рухової активності у формуванні здорової нації зафіксовано й у загальнодержавних офіційних документах. Зокрема, у Національній стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація" йдеться про те, що рухову активність слід впроваджувати для первинної профілактики хронічних неінфекційних захворювань та фізичної реабілітації [6].

На сьогодні рухова активність дітей різного віку розглядається як сукупність організованих та неорганізованих форм, які здійснюються протягом дня [8; 10]. Особливе занепокоєння фахівців викликає обсяг рухової активності дітей та підлітків у вільний час. Зниження обсягу рухової активності часто зумовлюється тим, що діти різного віку обирають малорухомі способи проведення вільного часу [9]. Цьому явищу сприяє й загальний економічний розвиток та підвищення добробуту громадян різних країн [16].

Вплив рухової активності на формування організму дітей різних вікових категорій в наш час є об'єктом вивчення багатьох наукових досліджень по усьому світу [11; 12].

Серед українських науковців проблематика рухової активності дітей різного віку також є популярним об'єктом дослідження. Наукові праці цієї тематики охоплюють вікові періоди, починаючи з дошкільного віку. У цьому контексті згадуємо дослідження Н. Москаленко "Моделювання раціонального рухового режиму дітей 3–4 років у дошкільних закладах різного типу" (2016) [4].

Група авторів, А. Кіндзера, І. Боднар та Н. Сороколіт встановили, що активно проводять своє дозвілля лише

25,5% школярів, які після школи відвідують спортивні секції чи танцювальні гуртки [2]. Зв'язок фізичної активності та розумової працездатності учнів основної школи досліджував Г. Даниленко [1]. Мотивацію до рухової активності учнів молодшого шкільного віку – О. І. Остапенко та І. В. Косата [5]. Особливості рухової активності молодших школярів у процесі навчального дня вивчали також В. О. Сутула, А. Х. Дейнеко та О. В. Вишня. Автори, зокрема, встановили, що навчальний матеріал для учнів п'ятих-дев'ятих класів фактично не супроводжується змістовним продовженням формування у школярів культури рухової діяльності [7].

Вивчаючи різні аспекти рухової активності, автори досить часто досліджують специфіку її впливу на системи організму людей різних вікових груп. Зокрема, Т. Ю. Круцевич та Н. Є. Пангелова у дослідженні "Раціональна рухова активність як фактор підвищення розумової працездатності школярів" встановили, що різні режими рухової активності на уроці фізичної культури дозволяють впливати на ефективність розумової діяльності школярів протягом навчального дня [3].

У 2004 році в Канаді, Південно-Африканській Республіці, Кенії та штаті Луїзіана (США) здійснено узагальнення даних досліджень залученості дітей та молоді до різних форм рухової активності. Ці дані лягли в основу відповідних звітів під назвою "карти звітів рухової активності" (Report Cards on Physical Activity). Такі звіти містили інформацію щодо повної оцінки поточного стану рухової активності серед дітей та молоді у тій чи іншій країні [13]. "Карта звіту рухової активності" інтерпретувала відповідні наукові висновки для практичного застосування у державній політиці щодо підвищення рівня систематичного залучення дітей та молоді до різних форм рухової активності [15].

У 2014 році створено структуру під назвою Active Healthy Kids Global Alliance (АНКГА, Глобальний альянс активні здорові діти). Організація об'єднала науковців,

фахівців з галузі охорони здоров'я та усіх зацікавлених, які разом працюють над розвитком фізичної активності серед дітей та молоді по усьому світу. Кількість країн, які долучаються до відповідної співпраці зростає щороку. На сьогодні свої звіти для Альянсу представляють науковці з 38 країн з усіх континентів. Усі звіти будуються за стандартизованими схемами, які передбачають представлення оцінок визначених індикаторів рухової активності [14].

На сьогодні більшість досліджень рухової активності людей різного віку, які здійснюються українськими науковцями, не мають уніфікованих алгоритмів. Це стосується як підходів до визначення обсягу рухової активності, так і самих форм та видів рухової активності, які є об'єктом наукового дослідження. Це ускладнює можливість здійснення порівняльного аналізу з аналогічними даними, які представляють міжнародні організації або науковці з інших країн.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до теми НДР кафедри теорії і методики фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури на 2017–2020 рр. "Теоретико-методичні аспекти оптимізації рухової активності різних груп населення" (протокол № 4 від 17.11.2016).

Мета дослідження: порівняти оцінки окремих індикаторів рухової активності в Україні та країнах членах Active Healthy Kids Global Alliance. **Завдання дослідження:**

1. Використовуючи методику АНКА, визначити показники таких індикаторів загальноосвітніх рухової активності дітей в Україні, як: organized sport and physical activity, active play and active transportation.

2. Виявити вплив показників економічного розвитку країн на обрані індикатори рухової активності та здійснити порівняльний аналіз цих показників.

Матеріал і методи дослідження

Для вирішення поставлених завдань проведено соціологічне опитування учнів загальноосвітніх шкіл України. У соціологічному опитуванні взяли участь дві групи учнів. Першою групою були учні віком 12–14 років, другою – учні віком 15–17 років. Дослідження здійснено на базі загальноосвітніх навчальних закладів м. Львова, м. Тернополя, м. Івано-Франківська та м. Хмельницького.

Загальна кількість опитаних учнів віком 12–14 років становила 1893 осіб, що складає 4% від генеральної сукупності. Кількість опитаних хлопців становила 899 осіб, кількість опитаних дівчат – 994 особи. Похибка дослідження склала ±3%.

Загальна кількість опитаних учнів віком 15–17 років становила 925 осіб, що складає 6% від генеральної сукупності. Кількість опитаних хлопців становила 449 осіб, кількість опитаних дівчат – 476 особи. Похибка дослідження склала ±3%.

Методи дослідження: аналіз та узагальнення відомостей наукової літератури; методи теоретичного рівня дослідження (аналіз і синтез); соціологічне опитування.

Результати дослідження та їх обговорення

У даному дослідженні здійснено порівняльний аналіз власних емпіричних даних з аналогічними даними з інших країн. Зазначимо, що більшість звітів щодо рухової активності дітей та молоді в різних країнах представлені у ви-

гляді відповідних наукових публікацій, а також систематизовані на спеціальному електронному ресурсі The global matrix 2.0 on physical activity for children and youth [14].

Дані, представлені у звітах рухової активності, оцінюються за стандартною шкалою, яка є загальноприйнятою для усіх країн членів АНКА. Шкала передбачає рівні оцінювання від "А" (найвищий рівень) до "F" (найнижчий рівень). У деяких випадках відповідні показники можуть бути не визначеними, тоді у звіті вони позначаються аббревіатурою "INC" (не існує даних щодо цього показника) [14]. Критерії оцінювання представлені у таблиці 1.

Таблиця 1
Критерії оцінювання стану рухової активності дітей та молоді

Оцінка	Орієнтир
A	81–100%
B	61–80%
C	41–60%
D	21–40%
F	0–20%
INC	не існує даних щодо цього показника

При порівнянні даних з різних країн у своєму дослідженні ми враховували інформацію щодо показників валового внутрішнього продукту (ВВП) на душу населення [17], а також показники очікуваної тривалості життя в різних країнах, представлені у звіті Всесвітньої організації охорони здоров'я (WHO) [18].

Рівень залучення до неорганізованої ігрової діяльності (active play). Через відсутність уніфікованого алгоритму збору інформації, а також через складність коректної інтерпретації даних, звіти 21 з 38 країн, надіслані до АНКА, не містили інформації щодо неорганізованої ігрової діяльності дітей [14].

В узагальненому рейтингу АНКА найвищі оцінки сегменту "неорганізована ігрова діяльність" отримали дві африканські країни – Гана та Кенія [14].

Серед учнів загальноосвітніх шкіл України віком 12–14 років 51,1% залучаються до різноманітних спортивних ігор у вільний час. При цьому показники між хлопцями і дівчатами відрізнялись на 5%, склавши відповідно 53,8% та 48,7%. У віковій групі 15–17 років показник залученості учнів до ігрової діяльності у вільний час становив 50,1%. Серед учнів старшого шкільного віку гендерні особливості були значно виразнішими. Якщо серед дівчат цей показник становив 37,8%, то серед хлопців він склав 63% (рис. 1).

Такі показники дозволили оцінити індикатор "active

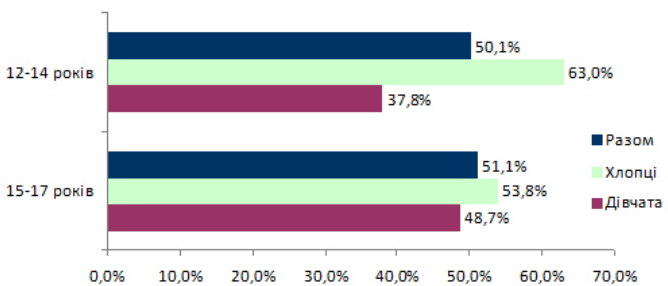

Рис. 1. Рівень залучення до неорганізованої ігрової діяльності учнів загальноосвітніх шкіл України (n=1893, n=925)

play” в Україні на “С”. До переліку країн, у яких “неорганізована ігрова діяльність” згідно стандартів АНКА та оцінена на “С”, потрапило загалом шість країн. У цих країнах рівень залучення дітей до вказаного сегменту рухової активності знаходиться в межах 41–60% (табл. 2).

Таблиця 2
Країни, в яких рівень залученості дітей та молоді до неорганізованої ігрової діяльності згідно стандартів АНКА оцінено на “С”

Країна	Оцінка	Рівень залучення	ВВП на душу населення (\$)	Очікувана тривалість життя
Бельгія	C+	–	40 456	81,1
Іспанія	C+	–	26 327	82,8
Фінляндія	C	52%	42 159	81,1
Україна	C	50,1–51,1%	2 109	71,3
Нігерія	C	–	2 758	61,8
Уельс	C	–	–	–

Організовані заняття спортом та руховою активністю (organized sport and physical activity). Згідно шкали оцінювання, запропонованої АНКА, в Україні рівень залученості дітей віком 12–17 років до організованої спортивної діяльності у вільний від навчання час оцінено на “D”. Відповідні показники у вікових групах 12–14 років та 15–17 років становлять 33% та 32,3%. При цьому показник хлопців в обох вікових групах суттєво перевищував показник дівчат (рисунк 2).

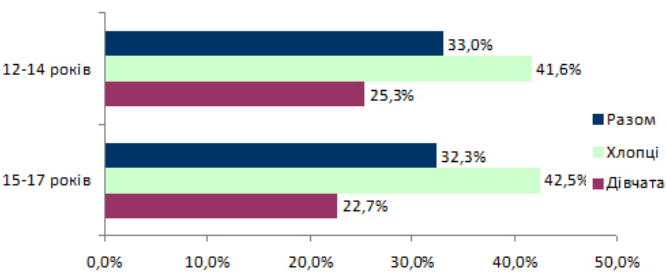

Рис. 2. Рівень залучення до організованих занять спортом та руховою активністю учнів загальноосвітніх шкіл України (n=1893, n=925)

Аналіз додаткових показників, таких як рівень валового внутрішнього продукту на душу населення, показав, що загальна висока оцінка залучення до організованих занять спортом та руховою активністю не пов’язана з показниками розвитку економіки, адже серед переліку країн, у яких рівень цього індикатора оцінено на “D”, виявилися як країни з низьким рівнем ВВП на душу населення, так і відносно заможні країни (табл. 3).

Щодо групи країн, у яких показник залучення дітей та молоді до організованої спортивної діяльності у позанавчальний час є найвищими, то чільне місце тут займає Данія (табл. 4).

Рівень залучення до активного переміщення (active transportation). Аналіз показників вказаного індикатора рухової активності показав, що рівень залучення українських дітей до активних форм переміщення при долатті відстані з дому до школи і навпаки згідно стандартів АНКА відпо-

Таблиця 3
Країни, у яких рівень залученості дітей та молоді до організованої спортивної діяльності у позанавчальний час згідно стандартів АНКА оцінено на “D”

Країна	Оцінка	Рівень залучення	ВВП на душу населення (\$)	Очікувана тривалість життя
Мексика	D	40%	9 592	76,7
Англія	D	34%	44 118	81,2
Україна	D	32–33%	2 109	71,3
Польща	D	30,6%	12 662	77,5
Катар	D	25–30%	78 829	78,2
Чилі	D	25%	13 331	80,5

Таблиця 4
Країни з найвищими показниками залученості дітей та молоді до організованої спортивної діяльності у позанавчальний час

Країна	Оцінка	Рівень залучення	ВВП на душу населення (\$)	Очікувана тривалість життя
Данія	A	83%	51 424	80,6
Швеція	B+	75%	48 966	82,4
Нідерланди	B	71%	44 333	81,9
Іспанія	B	61–78%	26 327	82,8
Канада	B	76%	43 935	82,2
Зімбабве	B	67%	1 037	60,7
Португалія	B	–	18 984	81,1
Австралія	B	64%	51 642	82,8
Словенія	B–	47–60%	20 712	80,8
Нова Зеландія	C+	56%	36 963	81,6

відає оцінці “B”. Зазначимо, що під активними формами переміщення (або транспортування) розуміється здебільшого ходьба та їзда на велосипеді. Сюди входять також біг, їзда на роликах, скейті, самокаті тощо. Більшість українських школярів дістаються до школи пішки. Серед учнів віком 12–14 років цей показник становить 73,6%. Ще 3,6% учнів цього віку використовують велосипед. Узагальнений показник для дітей цієї вікової категорії складає 77,2%.

Серед учнів віком 15–17 років ходьбу при долатті відстані з дому до школи використовує 75,9% дітей, велосипед – 4,1%. Узагальнений показник при цьому становить 80%. Суттєвих відмінностей за гендерною ознакою при цьому не виявлено (табл. 5).

Як видно з таблиці, загалом 74,6% учнів віком 12–17 років дістаються до навчального закладу пішки, ще 3,8% роблять це за допомогою велосипеда. Узагальнений показник дітей, які використовують активні форми переміщення при долатті відстані з дому до навчального закладу становить 78,4%, що є відносно високим показником у порівнянні з аналогічними даними з інших країн.

Суттєвих відмінностей з урахуванням вікових особливостей учнів не виявлено. Відповідні показники залишаються практично незмінними як в середньому, так і в старшому шкільному віці.

Таблиця 5

Рівень залученості учнів загальноосвітніх шкіл України до активних форм переміщення при доланні відстані з дому до навчального закладу

Вид рухової активності	12–14 років (n=1893,%)		15–17 років (n=925,%)		12–17 років (n=2818,%)		Загалом (n=2818,%)
	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці	Дівчата	
Ходьба	73,9	73,6	73,7	77,9	73,8	75,3	74,6
Їзда на велосипеді	3,4	3,9	4,2	4	3,7	3,9	3,8
Разом	77,3	77,5	77,9	81,9	77,5	79,2	78,4

Не зафіксовано також суттєвих змін у показниках з урахуванням фактору гендерних особливостей учнів. Зазначимо, що лише серед дівчат віком 15–17 років спостерігається підвищення показника тих, хто ходить до школи пішки. Цей показник у порівнянні з віковою групою 12–14 років зріс на 4,3%.

Серед Європейських країн, які представляли звіти про рухову активність дітей та молоді до АНКА, сегмент "активне переміщення" оцінено на "В" також у Данії та Фінляндії [14]. Статистичні дані по усіх країнах з такою ж оцінкою представлені у таблиці 6.

Згідно даних АНКА, найкращі показники залучення дітей різного віку до сегменту "активне переміщення" за-

Таблиця 7

Країни з найнижчим рівнем залученості дітей та молоді до активних форм переміщення згідно стандартів АНКА

Країна	Оцінка	Рівень залучення	ВВП на душу населення (\$)	Очікувана тривалість життя
Австралія	C–	43–53%	51 642	82,8
Чилі	C–	48,6%	13 331	80,5
Англія	C–	47%	44 118	81,2
Китай	C–	41,1%	8 280	76,1
Бельгія	C–	40%	40 456	81,1
Канада	D	25%	43 935	82,2
Колумбія	D	–	5 687	74,8
Ірландія	D	23%	48 940	81,4
Малайзія	D	22,2%	10 073	75
ОАР	D–/F–	20%	35 392	77,1
США	F	11–15%	55 904	79,3

Таблиця 6
Країни, в яких рівень залученості дітей та молоді до активних форм переміщення згідно стандартів АНКА оцінено на "В"

Країна	Оцінка	Рівень залучення	ВВП на душу населення (\$)	Очікувана тривалість життя
Україна	B	78,4%	2 109	71,3
Фінляндія	B	70%	42 159	81,1
Данія	B	68,5%	51 424	80,6
Гонконг	B	–	42 097	–
Японія	B	68–93%	32 481	83,7
Кенія	B	60–76%	1 432	63,4
Нігерія	B	61–80%	2 758	61,8
Таїланд	B–	51,2%	5 426	74,9

фіксовані у Нідерландах та Зімбабве [11].

До групи країн, де цей сегмент рухової активності згідно стандартів АНКА отримав найнижчі оцінки, увійшло 11 країн. Цікавим є той факт, що більшість з цих країн є економічно розвинутими та мають високі показники ВВП на душу населення (табл. 7).

Висновки

Згідно методики АНКА обрані для дослідження індикатори рухової активності дітей в Україні отримали такі

оцінки: "неорганізована ігрова діяльність" (active play) – "C" (50,1–51,1% дітей віком 12–17 років); "організовані заняття спортом та руховою активністю" (organized sport and physical activity) – "D" (32–33% дітей віком 12–17 років); "активне переміщення" (active transportation) – "B" (78,4% дітей віком 12–17 років).

Найвищі оцінки індикатор "неорганізована ігрова діяльність" отримав у Гані та Кенії (оцінка "B"). Найвищі показники залученості дітей до організованих занять спортом та руховою активністю зафіксовано у Данії та Швеції. Відповідними оцінками цього індикатору у згаданих країнах є "A" та "B+". Найвищі показники залучення дітей активного переміщення зафіксовано у Нідерландах та Зімбабве. "Активне переміщення" у цих країнах оцінено на "A".

У ході дослідження не встановлено чітких закономірностей впливу показників економічного розвитку країн на обрані індикатори рухової активності. Лише у випадку з "активним переміщенням" найнижчі оцінки зафіксовано здебільшого у економічно розвинутих країнах.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні інших індикаторів рухової активності дітей різного віку в Україні, що дозволить у майбутньому сформувати відповідний звіт щодо рухової активності дітей та молоді в Україні та представити його до АНКА.

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що немає конфлікту інтересів, який може сприйматись таким, що може завдати шкоди неупередженості статті.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

Список використаної літератури

1. Даниленко, Г.М., Нестеренко, В.Г. (2016), "Вплив фізичної активності на рівень розумової працездатності школярів, що навчаються за різними програмами", *Современная педиатрия*, № 8, С. 55-58.
2. Кіндзера, А.Б., Боднар, І.Р., Сороколіт, Н.С. (2017), "Характеристика рівня добової рухової активності школярів 5–9 класів", *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*, № 4, С. 176-180.
3. Круцевич, Т., Пангелова, Н. (2014), "Раціональна рухова активність як фактор підвищення розумової працездатності школярів", *Спортивний вісник Придніпров'я*, № 2, С. 73-76.
4. Москаленко, Н., Полякова, А., Решетилова, В. (2016), "Моделювання раціонального рухового режиму дітей 3–4 років у дошкільних закладах різного типу", *Спортивний вісник Придніпров'я*, № 3, С. 151-157.
5. Остапенко, О.І., Косата, І.В. (2016), "Сучасні технології формування звички до рухової активності молодших школярів у процесі фізичного виховання", *Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова]. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, № 10, С. 170-173.
6. Президент України (2016), "Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року "Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація", *Урядовий кур'єр*, № 38, С. 8-9.
7. Сутула, В.О., Дейнеко, А.Х., Вишня, О.В. (2015), "Формування культури рухової діяльності в учнів загальноосвітніх навчальних закладів", *Слобожанський науково-спортивний вісник*, № 6, С. 170-173.
8. Asfour Lila, et al. (2015), "The association of organized and unorganized physical activity and sedentary behavior with internalizing and externalizing symptoms in Hispanic adolescents", *Child and adolescent mental health*, No. 21.2, pp. 109-114.
9. Hills, Andrew P., Dengel, Donald R. & Lubans, David (2015), "Supporting public health priorities: recommendations for physical education and physical activity promotion in schools", *Progress in cardiovascular diseases*, No. 57.4, pp. 368-374.
10. Marques, Adilson, Ekkelund, Ulf & Sardinha, Luus B. (2016). "Associations between organized sports participation and objectively measured physical activity, sedentary time and weight status in youth", *Journal of Science and Medicine in Sport*, No. 19.2, pp. 154-157.
11. Neufer, P. Darrell, et al (2015), "Understanding the cellular and molecular mechanisms of physical activity-induced health benefits", *Cell metabolism*, No. 22.1, pp. 4-11.
12. Poitras, Veronica Joan, et al (2016), "Systematic review of the relationships between objectively measured physical activity and health indicators in school-aged children and youth. Applied Physiology", *Nutrition, and Metabolism*, No. 41.6, pp. 197-239.
13. Harrington, Deirdre, Belton, Sarahjane, Murphy, Marie et al (2016), *The 2016 Ireland North and South Report Card on Physical Activity for Children and Youth*, University of Leicester, University of Ulster.
14. Active healthy kids (2016), The global matrix 2.0 on physical activity for children and youth, Released on November 16th, 2016 at the International Congress on Physical Activity and Public Health in Bangkok, Thailand, available at: <https://www.activehealthykids.org/the-global-matrix-2-0-on-physical-activity-for-children-and-youth/> (accessed 26 February 2018).
15. Tremblay, Mark S. et al (2014), "Physical Activity of Children: A Global Matrix of Grades Comparing 15 Countries", *Journal of Physical Activity and Health*, No. 11(Suppl 1), pp. 113-S125.
16. Warburton, D.E. & Bredin, S.S. (2016), "Reflections on physical activity and health: what should we recommend?", *Canadian Journal of Cardiology*, No. 32.4, pp. 495-504.
17. World Economic Outlook Database (2016), International monetary fund, April 2016, available at: <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=28> (accessed 28 February 2018).
18. World Health Organization (2016), World health statistics 2016: monitoring health for the SDGs, sustainable development goals, available at: http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/2016/en/ (accessed 28 February 2018).

Стаття надійшла до редакції: 17.04.2018 р.

Опубліковано: 30.06.2018 р.

Аннотация. Андрей Мандюк. Уровень вовлеченности детей и подростков в различные формы двигательной активности в Украине и странах членах Active Healthy Kids Global Alliance. Цель: сравнить оценки отдельных индикаторов двигательной активности в Украине и других странах по стандартам Active Healthy Kids Global Alliance (АHKGA). **Материал и методы:** анализ и обобщение сведений научной литературы; методы теоретического уровня исследования (анализ и синтез), социологический опрос, оценка данных по методике Active Healthy Kids Global Alliance. Исследование проводилось в группах учеников возрастом 12–14 лет (n=1893, из них – 899 мальчики и 994 – девочки) и 15–17 лет (n=925, из них – 449 мальчики и 476 – девочки). Проанализированы оценки индикаторов двигательной активности детей разного возраста, представленные в базе данных АHKGA и специальных отчетах из разных стран. **Результаты:** результаты опроса учеников общеобразовательных школ Украины и анализ отчетов по двигательной активности детей в странах членах АHKGA позволили сравнить оценки таких индикаторов двигательной активности, как: организованная спортивная деятельность и двигательная активность (organized sport and physical activity), неорганизованная игровая деятельность (active play) и активное перемещение (active transportation). **Выводы:** согласно стандартам АHKGA организованная спортивная деятельность и двигательная активность украинских детей оценены на "D", неорганизованная игровая деятельность на "C" и активное перемещение – на "B".

Ключевые слова: дети, ученики, двигательная активность, АHKGA, активное перемещение, спорт, игровая деятельность.

Abstract. Andriy Mandiuk. Level of involvement of children and adolescents in various forms of motor activity in Ukraine and member countries Active Healthy Kids Global Alliance. Purpose: compare the estimates of individual indicators of motor activity in Ukraine and other countries according to the standards of the Active Healthy Kids Global Alliance (AHKGA). **Material & Methods:** analysis and generalization of scientific literature; methods of the theoretical level of research (analysis and synthesis), a sociological survey, evaluation of data using the Active Healthy Kids Global Alliance methodology. The study was conducted in groups of students aged 12–14 (n=1893, of whom 899 were men and 994 girls) and 15–17 years (n=925, of them 449 men and 476 girls). The assessments of the indicators of the motor activity of children of different ages, presented in the AHKGA database and special reports from different countries. **Results:** results of a survey of pupils of secondary schools in Ukraine, the analysis of reports on the motor activity of children in the AHKG member countries made it possible to compare the estimates of such indicators of locomotor activity as organized sport and physical activity, unorganized active play, and active transportation. **Conclusions:** according to AHKGA standards, organized sports activities and motor activity of Ukrainian children are rated for "D", unorganized gaming activity – for "C" and active movement – for "B".

Keywords: children, pupils, motor activity, AHKGA, active movement, sports, gaming activities.

References

1. Danylenko, H.M. & Nesterenko, V.H. (2016), "Influence of physical activity on the level of mental performance of pupils studying under different programs", *Sovremenniaia pedyatryia*, No. 8, pp. 55-58. (in Ukr.)

2. Kindzera, A.B., Bodnar, I.R. & Sorokolit, N.S. (2017), "Characteristics of the level of daily motor activity of schoolchildren of grades 5-9", *Fizychna kultura, sport ta zdorov'ia natsii*, No. 4, pp. 176-180. (in Ukr.)
3. Krutsevych, T. & Panhelova, N. (2014), "Rational motor activity as a factor for improving the mental working capacity of schoolchildren", *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, No. 2, pp. 73-76. (in Ukr.)
4. Moskalenko, N., Poliakova, A. & Reshetylova, V. (2016), "Modeling of rational motor regime for children 3-4 years old in preschool institutions of different type", *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, No. 3, pp. 151-157. (in Ukr.)
5. Ostapenko, O.I. & Kosata, I.V. (2016), "Modern technologies of forming habit of motor activity of junior pupils in the process of physical education", *Naukovyi chasopys [Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova]. Serii 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*, No. 10, pp. 76-79. (in Ukr.)
6. President of Ukraine (2016), "On the National Strategy for the Improvement of Motor Activity in Ukraine for the period up to 2025" "Motor Activity – a Healthy Lifestyle – A Healthy Nation", *Uriadovyi kur'ier*, No. 38, pp. 8-9. (in Ukr.)
7. Sutula, V.O., Deineko, A. Kh. & Vishnia, O.V. (2015), "Formation of the culture of motor activity in students of general educational institutions", *Slobozans'kij naukovo-sportyvnyi visnyk*, No. 6, pp. 170-173. (in Ukr.)
8. Asfour Lila, et al. (2015), "The association of organized and unorganized physical activity and sedentary behavior with internalizing and externalizing symptoms in Hispanic adolescents", *Child and adolescent mental health*, No. 21.2, pp. 109-114.
9. Hills, Andrew P., Dengel, Donald R. & Lubans, David (2015), "Supporting public health priorities: recommendations for physical education and physical activity promotion in schools", *Progress in cardiovascular diseases*, No. 57.4, pp. 368-374.
10. Marques, Adilson, Ekelund, Ulf & Sardinha, Luhs B. (2016). "Associations between organized sports participation and objectively measured physical activity, sedentary time and weight status in youth", *Journal of Science and Medicine in Sport*, No. 19.2, pp. 154-157.
11. Neuffer, P. Darrell, et al (2015), "Understanding the cellular and molecular mechanisms of physical activity-induced health benefits", *Cell metabolism*, No. 22.1, pp. 4-11.
12. Poitras, Veronica Joan, et al (2016), "Systematic review of the relationships between objectively measured physical activity and health indicators in school-aged children and youth. Applied Physiology", *Nutrition, and Metabolism*, No. 41.6, pp. 197-239.
13. Harrington, Deirdre, Belton, Sarahjane, Murphy, Marie et al (2016), *The 2016 Ireland North and South Report Card on Physical Activity for Children and Youth*, University of Leicester, University of Ulster.
14. Active healthy kids (2016), The global matrix 2.0 on physical activity for children and youth, Released on November 16th, 2016 at the International Congress on Physical Activity and Public Health in Bangkok, Thailand, available at: <https://www.activehealthykids.org/the-global-matrix-2-0-on-physical-activity-for-children-and-youth/> (accessed 26 February 2018).
15. Tremblay, Mark S. et al (2014), "Physical Activity of Children: A Global Matrix of Grades Comparing 15 Countries", *Journal of Physical Activity and Health*, No. 11(Supp 1), pp. 113-S125.
16. Warburton, D.E. & Bredin, S.S. (2016), "Reflections on physical activity and health: what should we recommend?", *Canadian Journal of Cardiology*, No. 32.4, pp. 495-504.
17. World Economic Outlook Database (2016), International monetary fund, April 2016, available at: <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=28> (accessed 28 February 2018).
18. World Health Organization (2016), World health statistics 2016: monitoring health for the SDGs, sustainable development goals, available at: http://www.who.int/gho/publications/world_health_statistics/2016/en/ (accessed 28 February 2018).

Received: 17.04.2018.

Published: 30.06.2018.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Мандюк Андрій Богданович: к. фіз. вих.; Львівський державний університет фізичної культури: вул. Костюшка 11, 79007, м. Львів, Україна.

Мандюк Андрей Богданович: к. физ. восп.; Львовский государственный университет физической культуры; ул. Костюшка 11, 79007, г. Львов, Украина.

Andriy Mandyuk: PhD (Physical Education and Sport); Lviv State University of Physical Culture, 11, Kostushko str., 79000, Lviv, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0002-9322-8201

E-mail: a.b.mandyuk@gmail.com